

Jyväskylän seudun luonnonsuojeluyhdistys ry:n (JYSLY) kannanotto Keski-Suomen ympäristöohjelmaan 2015 koskien esitystä hiilineutraalin Keski-Suomen tavoittelemisesta

Viite: Mielipidepyyntö Keskisuomalaisessa 26.9.

Jyväskylän seudun luonnonsuojeluyhdistys kannattaa lämpimästi ajatusta hiilineutraalin Keski-Suomen tavoittelemisesta ja toteuttamisesta. Nykyisenä ongelmana kuitenkin on, että politiikka on sille pääosin vastakkainen eli tuo tavoite on koko ajan karkaamassa kauemmaksi. Pahin esimerkki on Jyväskylä, josta saattaa tulla EU:n kaikista kunnista eniten päästöjään kasvattava kunta Kioton protokollan ensimmäisenä sopimuskautena 2008-2012 vuoden 1990 tasoon verrattuna. Se on koko maakunnalle ja myös valtakunnalle suuri häpeä, joten tarvitaan politiikan täyskäännös. Koska energiapolitiikan perusteellinen uusiminen on tärkein hiilineutraaliutta kohti vievä toimenpide ja koska Jyväskylän politiikka on sille selvästi suurin este, keskitymme alla Jyväskylän energiapolitiikassa tarvittaviin muutoksiin. Muutokset tehdään pääasiassa kunnan yhtiöiden omistajapolitiikan, kunnan hankintapolitiikan, vero- ja maksupolitiikan, kaavamääräysten, rakennussäännön, jätehuoltomääräysten ja ympäristönsuojelumääräysten avulla eli keinoilla, jotka ovat kunnan vallassa ilman sopimustarpeita muiden toimijoiden kanssa. Muut kunnat voivat soveltuvin osin noudattaa samoja toimenpidesuosituksia. Alla esitetyt seitsemän toimenpidettä eivät kuitenkaan riitä, vaan myös muilla sektoreilla, erityisesti maataloudessa, tarvitaan suuria politiikan muutoksia, mm. jotta ruoan erittäin suuri fossiilihiilipitoisuus saadaan poistettua (eli maatalojen traktorit ja muut koneet on saatava paikallisesti tuotetulla biokaasulla tai muilla uusiutuvilla energialähteillä käytettäväksi).

TOIMENPIDE 1: Fossiilisten polttoaineiden käyttö lopetetaan Jyväskylän Energian sähkön ja lämmön tuotannossa

Hiilineutraalisuuden välttämätön ehto on tietenkin fossiilisten polttoaineiden käytön lopettaminen. Jyväskylän kaupunki edellyttää omistajapolitiikallaan, että ylivoimaisesti suurin fossiilisten polttoaineiden käyttäjä ja siten myös kasvihuonekaasupäästöjen aiheuttaja Jyväskylän Energia lopettaa luonnonsuoturpeen, kivihiilen sekä raskaan ja kevyen polttoöljyn käytön voimaloissaan ja lämpökeskuksissaan. Ne korvataan puulla, oljella ja muilla kiinteillä, nestemäisillä ja kaasumaisilla biopolttoaineilla sekä suopeltoturpeella (joka on fossiilinen polttoaine, mutta kasvihuonekaasutaseeltaan energiakäytössä suosiollinen päinvastoin kuin luonnonsuoturpe). Voimaloiden ja lämpökeskusten käyttämää kokonaisenergiämäärää vähennetään merkittävästi, koska toimenpiteen 2 avulla uusiutuvan energian tuotantoa lisätään muilla menetelmillä merkittävästi. Edellytetään omistajapolitiikalla, että Jyväskylän Energia hankkii kaikelle tuottamalleen ja myymälleen sähkölle ja lämmölle Norppa-energiasertifioinnin.

TOIMENPIDE 2: Otetaan käyttöön muita uusiutuvien energiamuotojen käytön teknologioita sekä hajautetuissa että keskitetyissä tuotantolaitoksissa

Otetaan käyttöön rakennuskohtaisia aurinkopaneeleita; aurinkokeräimiä; sekä aurinkolämpöä että hukkalämpöä (ja tulevaisuudessa myös geotermistä lämpöä) hyödyntäviä maa- ja vesilämpöpumppuja; tuuliturbiineita; bioenergian, tuulivoiman tai aurinkovoiman avulla käytettäviä mikro-CHP-laitteita; sekä passiivisen aurinkoenergian teknologioita kaikissa kaupungin kokonaan tai osaksi omistamissa kiinteistöissä, kaikissa kaupungin kokonaan tai osaksi omistamien yhtiöiden ja liikelaitosten kokonaan tai

osaksi omistamissa kiinteistöissä sekä kaikissa rakennuskohteissa, jotka rakennetaan kaupungin kokonaan tai osaksi omistamalle maalle, tai jotka rakennetaan maalle, jonka kaupunki myy rakentamista varten. Tämä koskee myös mikrovesivoimaa sikäli kun sellaista on saatavissa rakennuksen yhteydessä ilman ekologisia haittoja, mikä tarkoittaa mm., että ei käytetä koko virtaamaa eikä patoja ja tekoaltaita. Rakennuskohtainen teknologia tarkoittaa rakennukseen, rakennelmaan tai rakennuksen välittömään läheisyyteen sijoitettua teknologiaa, mukaan lukien maatilat. Edistetään rakennuskohtaisen UE-sähkön käyttöä myös liikenteen energianlähteenä joko sellaisenaan tai vety-, paineilma- tai muun teknologian kautta.

Muiden rakennusten osalta määritellään rakennussäännössä, että sallitaan heikennyksiä rakennuksen eristysominaisuuksissa, mikäli vastaava tai suurempi hyöty laskennallisesti saadaan aikaan yllä mainituilla rakennuskohtaisilla uusiutuvan energian tuotannon ja energian säästön teknologioilla (tämä vastaa EU:n rakennusten energiatehokkuusdirektiivin ehdottamaa toteutusta). Eristysominaisuuksien minimi saadaan kansallisista rakennusmääräyksistä.

Muokataan rakennussääntö sellaiseksi, että se tukee kaikkien edellä mainittujen teknologioiden asentamista sekä uusiin että vanhoihin rakennuksiin (mukaan lukien tarvittavien mastojen rakentaminen). Hyödynnetään ilmoitusmenettelyä mahdollisimman paljon. Kielletään rakennuskohtainen lämmittäminen fossiililla polttoaineilla uusissa rakennuksissa ja ulotetaan kieltä keskipitkällä tähtäimellä vanhoihin rakennuksiin. Mahdollistetaan yhdyskuntarakentamisen tiivyyden kasvattaminen hyväksymällä entistä korkeampia rakennuksia ja entistä enemmän maanalaista rakentamista.

Edellytetään omistajapolitiikalla, että Jyväskylän Energia ostaa kaiken Jyväskylässä rakennuskohtaisesti uusiutuvilla energiamuodoilla tuotetun sähkön nettolaskutusperiaatteella eli samalla hinnalla kuin se myy rakennuksiin sähköä. Parhaiten tämä toteutetaan sähkömittareilla, jotka kulkevat takaperin rakennuksen tuottaessa sähköä verkkoon.

Edellytetään omistajapolitiikalla, että Jyväskylän Energia ostaa kaiken Jyväskylässä kaukolämpöverkkoon liitetyissä rakennuksissa rakennuskohtaisesti aurinkokeräimillä ja mikro-CHP-laitteilla tuotetun lämmön nettolaskutusperiaatteella eli samalla hinnalla kuin se myy rakennuksiin kaukolämpöä. Parhaiten tämä toteutetaan lämpömittareilla, jotka kulkevat takaperin rakennuksen tuottaessa lämpöä verkkoon. Ostovelvoitetta ei aseteta pelkkää lämpöä bioenergialla tuottaville rakennuksille eikä lämpöpumpuille tuotetulle lämmölle.

Otetaan käyttöön vero- ja maksupoliittisia keinoja tukea rakennuskohtaista uusiutuvan energian tuotantoa.

Edellytetään omistajapolitiikalla, että Jyväskylän Energia rakentaa Jyväskylän alueelle suuria tuulivoimalaitoksia sekä keskitettyä aurinkosähkön ja lämmön tuotantoa ensisijaisina kohteina rakennetut alueet sekä pellot (pelloilta vuokrataan alueita tarkoitusta varten). Uusitaan kaavat sijoittaen niihin keskitettyjen tuuli- ja aurinkoenergian tuotantolaitoksien parhaita sijaintipaikkoja.

Edellytetään omistajapolitiikalla, että Jyväskylän Energia selvittää parhaat geotermisen energian tuotantopaikat Jyväskylän alueella ja keskipitkällä tähtäimellä ottaa niitä tuotantokäyttöön.

Edellytetään omistajapolitiikalla, että Jyväskylän Energia ryhtyy myymään hajautettuja rakennuskohtaiseksi sopivia uusiutuvan energiantuotannon teknologioita ja luo niitä varten huoltopalvelun ja RESCO-liiketoimintamallin (Renewable Energy Service Company), jossa Jyväskylän Energia hoitaa näiden teknologioiden investoinnin, asennuksen ja huollon ja perii kustannukset normaalin kuukausittaisen energialaskun yhteydessä. Ylimääräinen energia viedään automaattisesti sähkö-, kaukolämpö- tai kaasuverkkoon ja tarvittaessa otetaan energiaa verkoista. Tällä tavalla voidaan näiden teknologioiden investointikynnys poistaa. Jyväskylän Energia käyttää hajautettuja tuotantolaitoksia tuotannon hallinnassa etäkäytöllä siten, että hajautettuja tuotantolaitoksia voidaan käynnistää sähkön ja lämmön piikkikulutuksen

aikana. Tällä vähennetään uuden keskitetyn energiantuotantokapasiteetin rakennustarvetta ja verkon vahvistamisen tarvetta.

TOIMENPIDE 3: Otetaan kaupungin jätteet liikennekäyttöön

Edellytetään omistajapolitiikalla, että Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy jalostaa kaiken tuottamansa biokaasun liikennepolttoaineeksi ja korvaa lämmitykseen nyt käytetyn biokaasun puu- ja aurinkolämmöllä ja sähkön ostettavalla uusiutuvilla energiamuodoilla tuotetulla sähköllä.

Edellytetään omistajapolitiikalla, että Mustankorkea Oy jalostaa kaiken tuottamansa kaatopaikkakaasun liikennepolttoaineeksi ja lopettaa sen soihduttamisen ja lämmityskäytön. Edellytetään myös, että biojätteen keskitetty kompostointi lopetetaan ja korvataan biojätemädättämöllä, jonka tuottama kaasu jalostetaan liikennepolttoaineeksi. Biokaasureaktorin lämmitykseen käytetään puu- ja aurinkolämpöä.

Edistetään jätehuoltomääräysten jätehuoltomaksuilla biojätteiden syntypaikkalajittelua ja keräystä biojätemädätystä, biodieseltuotantoa, etanolin tuotantoa tai muuta liikennebiopolttoaineiden tuotantoa varten sekä kotitalouksissa, ravintoloissa että yrityksissä.

Edistetään Jyväskylän maatalojen ja elintarviketeollisuuden jätteiden käyttöönottoa liikennebiokaasun ja muiden biojäteperäisten liikennebiopolttoaineiden tuotannossa mm. biokaasureaktorien, kaasun jalostuksen ja siirron luvitusta helpottaen ja pitkäaikaisilla hankintasopimuksilla.

Edellytetään hankintapolitiikalla, että kaikki uudet kaupungin sekä kaupungin kokonaan tai osaksi omistamien yhtiöiden ja liikelaitosten ajoneuvot ja liikkuvat työkoneet toimivat kaupungin biojätteistä valmistetuilla polttoaineilla. Tämä koskee sekä omaksi hankittavia että vuokrattavia ajoneuvoja ja liikkuvia työkoneita.

Edellytetään omistajapolitiikalla, että kaikki olemassa olevat kaupungin sekä kaupungin kokonaan tai osaksi omistamien yhtiöiden ja liikelaitosten ajoneuvot ja liikkuvat työkoneet konvertoidaan toimimaan kaupungin biojätteistä valmistetuilla polttoaineilla.

Edellytetään palvelunhankintapolitiikalla, että kaupungin bussiliikenne ja jäterekkaliikenne käyttävät kaupungin biojätteistä valmistettua polttoainetta.

Edistetään kaupungin biojätteistä valmistettujen polttoaineiden käyttöä yksityisissä ja yritysten ajoneuvoissa (autot, moottoripyörät, veturit, laivat, lentokoneet jne.) vero- ja maksupoliittisilla (mm. autoille vapautus pysäköintimaksuista) toimenpiteillä sekä informaatiokampanjoin. Ensisijaisia kohteita ovat taksit, jakeluyhtiöiden autot, huoltoautot ja muut ajoneuvot, jotka ajavat suurimmaksi osaksi kaupungin alueella.

Luodaan kaupungin johdolla ja kaupungin yhtiöiden ja liikelaitosten avustuksella biojäteperäisten liikennepolttoaineiden siirto- ja tankkausverkosto, jossa voidaan hyödyntää harkinnanvaraisesti olemassa olevaa liikennepolttoaineiden jakelun infrastruktuuria ja toimijoita. Perustetaan sekä julkisia että yksityisiä (bussivarikko, jäterekkavarikko, kaupungin työkoneiden ja ajoneuvojen varikko) tankkausasemia.

Edellytetään omistajapolitiikalla, että Jyväskylän Energia rakentaa kaupunkiin liikennebiokaasuputkiston kaasun jakelua varten. Kyseistä putkistoa voidaan myöhemmin käyttää myös muiden kaasujen jakeluun.

Rajoitetaan kaupungin ja kaupungin yhtiöiden ja liikelaitosten henkilöstön autoetu koskemaan vain kaupungin jätteistä valmistettujen polttoaineiden hyödyntämiseen pystyviä autoja.

TOIMENPIDE 4: Kaupunki hankkii vain uusiutuvilla energiamuodoilla tuotettua sähköä, lämpöä, liikennepolttoaineita ja työkonepolttoaineita

Kaupungin hankintapolitiikalla huolehditaan, että kaikki kaupungin (mukaan lukien katu- ja tievalaistus) sekä kaupungin kokonaan tai osaksi omistamien yhtiöiden ja liikelaitosten tuottama ja hankkima sähkö, lämpö, liikennepolttoaineet ja liikkuvien työkoneiden (esim. tiekarhut, trukit ja traktorit) polttoaineet on valmistettu uusiutuvilla energiamuodoilla. Edellytetään, että kaikki hankittava sähkö ja lämpö on Norppa-sertifioitua tai täyttää Norppa-sertifioinnin vaatimukset.

TOIMENPIDE 5: Jyväskylän Energian tuotanto laajennetaan liikennepolttoaineisiin

Edellytetään omistajapolitiikalla, että Jyväskylän Energia ryhtyy valmistamaan CHP-laitoksissaan (Combined Heat and Power) myös puuperäisiä liikennepolttoaineita.

TOIMENPIDE 6: Edistetään uusiutuvia energialähteitä käyttävää julkista joukkoliikennettä ja kevyttä liikennettä

Edistetään uusiutuvaa energiaa käyttävää bussi-, taksi- ja raideliikennettä. Tähän on olemassa lukuisia keinoja, joihin seuraavat lukeutuvat: Rakennetaan katukiveyksiin erotetut bussikaistat, joille muilla ajoneuvoilla ei ole asiaa (tällöin ruuhkat eivät häiritse bussien aikatauluja). Kielletään muiden kuin uusiutuvia energialähteitä käyttävien taksien pääsy parhaimmille taksiasemille. Suositetaan joukkoliikenneliikennepolun ja polkupyöräedun käyttöä autoedun sijaan.

TOIMENPIDE 7: Sosiologisten ja psykologisten esteiden poistaminen

Kaupungin yhtiöiden ja liikelaitosten johtajistoon sekä kaupungin hankintatoimesta vastaaviksi virkamiehiksi valitaan henkilöitä, jotka haluavat edistää hiilineutraaliustavoitteen toteuttamista yleensä ja tässä esitettyjen toimenpiteiden toteutusta erityisesti.

Jyväskylässä 5.10.2009

Marja Kupari (marja.kupari@gmail.com), puheenjohtaja, Jyväskylän seudun luonnonsuojeluyhdistys ry.

Yhteyshenkilö: Ari Lampinen (lampinen@kaapeli.fi), hallituksen jäsen, Jyväskylän seudun luonnonsuojeluyhdistys ry.

*Postiosoite: Yliopistonkatu 30 C, 40100 Jyväskylä
Internet: <http://www.sll.fi/keski-suomi/jyvaskyla>*